

hadvezetőséget újjá kell szervezni, hogy ily módon a magyar hadsereg képes legyen a németektől visszavonulni és megtámadni őket.

6. Az adott pillanatban Magyarország összes erőforrásait, közlekedési hálózatát és légi támaszpontjait a szövetségesek rendelkezésére bocsátja a Németország elleni harc folytatására.

7. Az alkalmas pillanatban a szövetségesek légi úton küldöttséget dobnak le Magyarországra, amelyik Magyarország kapitulációjára vonatkozóan megteszi majd a szükséges előkészületeket.

8. Rendes rádióösszeköttetést létesítenek a szövetségesek és a magyar kormány szervei között. A szövetségeseket rendszeresen tájékoztatják majd a német és magyar helyzetről.

Forrás: Magyarország és a második világháború, 417–418.

1. Mi jellemezte a hadi helyzetet a szerződés aláírásának időpontjában? Milyen távolságban voltak Magyarország határaitól a nyugati szövetséges erők, és milyenre a szovjet csapatok?
2. Miért kért fegyverszünetet a magyar kormány? Konkrétan milyen esemény hatására döntöttek így? Miért a nyugati hatalmakkal vették fel a kapcsolatot?
3. Nézz utána, hogy mely városokban és milyen módszerekkel történt meg a kapcsolatfelvétel? Tudtak-e a németek a magyar kormány lépéseiről?
4. Miért nem lett az előzetes megállapodásból fegyverszünet? Milyen feltételekhez kötötték a felek a fegyverszünet létrejöttét?
5. A dokumentum alapján fogalmazd meg, hogy a németek elleni küzdelemben milyen szerepet szántak az angolszász szövetségesek Magyarországnak!
6. Nézz utána, hogy mit próbáltak megvalósítani a megállapodásba foglaltakból a magyarok!
7. Mi lett a következménye ennek a megállapodásnak?

*9. VEESENMAYER JELENTÉSE MAGYARORSZÁG POLITIKAI HELYZETÉRŐL
ÉS JAVASLATAI ÚJ MAGYAR KORMÁNY KINEVEZÉSÉRE
(1943. DECEMBER 10.)*

Összefoglalás

1. A magyarországi fejlemények olyan pontra érkeztek, amely parancsolóan megköveteli a gyors és erélyes cselekvést.

2. Minthogy a magyar kérdés megoldása, ha az egyáltalán lehetséges, csak a kormányzóval együtt hajtható végre, ebből a szempontból is eljött az ideje, hogy megszüntessük Magyarország önállóságának állapotát.

3. Magyarországot mint fontos közlekedési térséget és alkalmas gazdasági segédeszközt főleg mezőgazdasági szempontból, teljesen és egészében be lehet és be is kell illeszteni a birodalom hadigazdálkodásába.

4. A jelenlegi magyar kormánypolitika és propaganda olyan alakot öltött, amely a birodalom állandó, burkolt provokációját mutatja. Ha erre válaszunk elmarad, azt magyar és ellenséges részről is a gyengeség jelének tekintik, és az annak megfelelően hatna a ránk nézve egyébként hasznos elemekre is.

5. [...] Magyarország nemzetté válása még kezdeti állapotában van, és még évtizedekig tarthat, míg az érettség bizonyos fokát eléri.

6. Nem kell a velünk szövetséges magyar peremállamokat érintő bármely komoly természetű negatív kihatástól tartanunk, mert a bolsevista veszély túl fenyegetően függ az egész délkeleti térség felett.

7. Különféle okokból ütött az óra, hogy a zsidókérdéshez alaposan hozzányúljunk. [...]

Javaslatok és kezdeményezések [...]

II. Fontos a legelőnyösebb időpont megválasztása. Mielőbbi cselekvés indokoltnak látszik. Amennyiben az oroszok a tél folyamán további tért nyernek, fokozódna Magyarországon a bolsevizmus miatti aggodalom. [...]

III. Az úgynevezett magyar megoldást sok szempontból előnyben kell részesíteni a tisztára német hatalmi megoldással szemben.

IV. Már most meg kell kezdeni az ellenfél rendszeres felőrlését, a lelki masszázst:

1. A német sajtó útján [...].

2. Ugyanez alkalmas formában és megfelelő változtatásokkal a német rádió útján. [...]

5. Akár csak szerény méretű, hadgyakorlatszerű csapatösszevonás a magyar–német határ fontosabb pontjain. [...]

VI. A kormányzó meghívása a Führerhez. Ehhez megjegyzendő, hogy több oldalról hallottam, a kormányzó óvakodna egy újabb meghívásnak eleget tenni. Ezt nem tartom valószínűnek, ez inkább az őt irányító klikk óhaját tükrözi. Abban az esetben, ha ez mégis így lenne, fennáll annak a lehetősége, hogy a birodalom egyik vezető személyisége keresné fel Horthyt [...]. A fő cél elérésére, hogy Horthyt a kormány megfelelő irányzatú átalakítására rábírjuk, alapvetően a mézesmadzag és a korbács módszerét kell használni, és annak alkalmazása során, véleményem szerint az alábbi pontok érdemelnek figyelmet:

1. Az általános katonai helyzet ismertetése.

2. Az összes európai baráti erők felsorakoztatásának szükségessége.

3. A jelenlegi kormány eltávolítására irányuló ultimátumszerű követelés, annak részletes indoklása nélkül.

4. Az új miniszterelnök személyének kijelölése.

5. Utalni kell a belső és külső kommunista veszély komolyságára, melynek elhárításában a kormányzó még egyszer történelmi, soha vissza nem térő szerepet játszhat (Kun Béla).

6. A kormányzó családi-dinasztikus terveinek óvatos elfogadása.

7. Éles hadüzenet a Habsburgoknak (amit a kormányzó örömmel üdvözölne).

8. Magyar szabad kikötő lehetősége Fiumében (Horthy tengernagy szíve vágya).

9. Ígéret az úgynevezett udvari zsidók megkímélésére. [...]

VII. Egy messzemenő meghatalmazásokkal felruházott politikai külön megbízott meghatározott időre szóló esetleges kiküldése. [...]

IX. Az új kormány legmegfelelőbb tagjait az új miniszterelnökkel történt gondos egyeztetés útján kell kiválasztani.

X. [...] a belügyminiszter hatásköre, átmeneti időre, közvetlenül a kormányzó alá rendelt különmegbízottra lenne átruházandó. [...]

XI. Szükséges, hogy előzetes megállapodás szerinti terv alapján azonnal kézbe vegyük a zsidókérdést. [...]

Forrás: A Wilhelmstrasse és Magyarország, 750–751, 753–755.

1. Milyen indokok alapján javasolta Veesebmayer a magyarországi rendezést? Milyen veszélyeket látott a magyarországi politikai fejleményekben?
2. Foglald össze egy mondatban, hogy mi volt Veesebmayer célja a jelentés elkészítésével!
3. Mit jelent Veesebmayer szóhasználatában a „magyar megoldás”? Mit gondolsz, miért ezt a megoldást részesítette előnyben „a tisztára német hatalmi megoldással” szemben? (Kül- és belpolitikai szempontok, bürokrácia stb.)
4. Milyen lépéseket javasolt a német érdekeket szolgáló rendezés előkészítésére?
5. Hogyan képzelte el Veesebmayer a rendezést? Vélemény szerint milyen változásokat kell feltélenül kieszközölni? Miért ragaszkodik a magyar kormány eltávolításához? Milyen fontos, alkotmányellenes ötletet javasol Veesebmayer a IX. pontban? Mit bizonyít a X. pont?
6. Miért tartja Horthyt kulcsfigurának Veesebmayer? Mi a véleménye a kormányzóról?
7. Voltak-e dinasztikus tervei Horthynak? Miért volt fontos számára Fiume? Mit jelenthetett az „udvari zsidó” jelző?
8. Csoportosítsd a Javaslatok és kezdeményezések VI. pontjának alpontjait (1–9) aszerint, hogy a „mézesmadzag” vagy a „korbács” módszeréhez tartoznak!
9. Következtess a forrásból a magyar belpolitikai viszonyokra és a katonai helyzetre!
10. Ismereteitek alapján vitassátok meg, hogy mennyire pontosan ismerte Veesebmayer a magyar politikai helyzetet és a vezető magyar politikusok jellemvonásait!
11. Mi valósult meg Magyarország német megszállása után Veesebmayer tervezetéből? Ki lett a magyar miniszterelnök és ki a teljhatalmú birodalmi megbízott?

10. A NÉMET BIZTONSÁGÜGYI HIVATAL MEMORANDUM-TERVEZETE MAGYARORSZÁG BEKEBELEZÉSÉNEK LEHETŐSÉGEIRŐL (1944. MÁRCIUS 11.)

...Magyarországnak a birodalom szempontjából való rendkívüli geopolitikai és gazdasági jelentősége ellenére a német külpolitika az utolsó években nem tett komoly kísérletet, hogy befolyásra tegyen szert a magyarországi fejlődésre, eltekintve talán a Führer közvetlen személyes kísérleteiről, hogy Horthyt Kállay eltávolításának és a Bethlen-befolyás kikapcsolásának megnyerje.

[...] A birodalomnak e térséggel kapcsolatos létfontosságú követelése így hangzanak jelenleg:

1. Az összes gazdasági, különösen mezőgazdasági segélyforrások teljes ki-merítése a német és az európai élelmezési bázis biztosításához, tekintettel az ukrán területek kiesésére.

2. Az összes embertartalék bevetése a hadviselés számára, és

3. teljes enyhülés, hogy a román csapatok is felszabaduljanak a keleti fron-
ton való bevetésre.

A katonai akció, különösen a románok és a szlovákok részvétele esetén kö-
vetkező tényállásokat teremt: